

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง

นางสาวชลธิชา ปุโลทกานนท์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

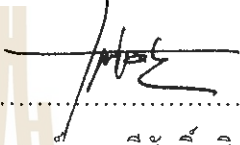
ปีการศึกษา 2544

ISBN.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ สีลกุล)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ สีลกุล)

.....
(อาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทานเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
วันที่.....เดือน.....ปี.ศ.....
- 8 ต.ค. 2545 พ.ศ.....

บทคัดย่อ

ชลธิชา บุญโหลทกานนท์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา กอง
ทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง

อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ ศิลกุล และอาจารย์พงษ์ศมิตร โพธิ์กลาง, 192 หน้า

ISBN.....

วัตถุประสงค์การประเมินโครงการเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมของโครงการ การดำเนินงาน การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ การปรับปรุงโครงการ และการให้ได้รับทุนอย่างเพียงพอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประชากรในหมู่บ้านมีจำนวน 67 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 251 คน ชาย 130 คน หญิง 121 คน สมาชิกในหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม 50 ครอบครัว รับจ้าง 15 ครอบครัว ค้าขาย 2 ครอบครัว กองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2544 ได้รับโอนเงินเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544 มีสมาชิกกองทุนจำนวนทั้งสิ้น 62 คน เลขที่บัญชีเงินฝากกองทุน 06-4303-20-081249-7 เลขที่บัญชีเงินสะสมของหมู่บ้าน 06-4303-20-081155-0 การปล่อยกู้ได้ปล่อยมาแล้ว 2 งวด งวดที่ 1 ได้รับชำระคืนทั้งหมด ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นได้แก่ แนวโน้มเงินกองทุนหมู่บ้านจะคงอยู่และเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ด้านการบริหารจัดการเงินกองทุนโครงการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน มีการเรียนรู้ที่จะมีการพึ่งตนเองมากขึ้นของสมาชิกในหมู่บ้านและมีการช่วยเหลือกันเป็นอย่างดี จากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ได้มีแนวโน้มที่จะเกิดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ขึ้นตามมาในอนาคต สมาชิกในหมู่บ้านมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดี แต่ด้านผู้นำในบางกลุ่มยังขาดความโปร่งใสในการดำเนินงาน ผลดีของกองทุนคือ เป็นแหล่งกระจายรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ผลเสียคือมีความเสี่ยงสูงหากระบบการจัดการบริหารกองทุนไม่ดีพอและขาดความเข้มแข็ง

ข้อเสนอแนะงานวิจัยได้แก่ ควรมีการชี้ระยะเวลาการปล่อยเงินกู้ และการรับชำระคืนเงินกู้เป็นรายกรณี ควรมีการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ทำโครงการขนาดใหญ่ ควรมีการจดทะเบียนกองทุนเป็นนิติบุคคลเพื่อป้องกันปัญหาภายนอกหน้า ควรมีการให้การศึกษแก่คณะกรรมการกองทุนในด้านการทำบัญชี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา.....

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

อาจารย์ ดร. ทวีศักดิ์ ศิลกุล, อาจารย์ พงศ์มิตร โพธิ์กลาง อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ

คุณจรรยา ไกรลาศ และพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่อง ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูล, และอำนวยความสะดวก และขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

ชลธิชา ปุโลทกานนท์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ.....	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	5
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2.....	9
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง..	14
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	14
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	16
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินชีพฟ์โมเดล.....	18
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	22

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ.....	24
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	24
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	25
4. เครื่องมือ.....	33
5. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	36
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	36
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	42
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู.....	47
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	48
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์.....	49
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	51
1. สรุป อภิปรายผล.....	51
2. ข้อเสนอแนะ.....	53
บรรณานุกรม.....	54
ภาคผนวก.....	56
ภาคผนวก ก แบบรายงาน บร.1 – บร.12.....	57
ภาคผนวก ข แบบ กทบ.1 – กทบ.2.....	172

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน..... 4
2. ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ
(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2525)..... 21

สารบัญญัตินำ

ตารางที่	หน้า
1. แสดงองค์ประกอบตามแนวคิดเชิงระบบชีพพีโมเดล.....	3
2. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินบริบทชุมชน..	26
3. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินปัจจัยนำเข้า...	28
4. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินกระบวนการ..	31
5. แสดงตัวชี้วัด ตัวแปร แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินผลผลิต.....	32
6. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบ การประเมิน.....	33
7. จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร.....	37
8. แสดงจำนวนแหล่งน้ำในพื้นที่หมู่บ้าน ไปงกระทิง.....	39
9. แสดงการหาค่าสถิติของข้อมูลด้านเศรษฐกิจ.....	40
10. แสดงการประเมินตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน.....	41

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ย้อนไปเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมมีสาระสำคัญประการหนึ่งว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคมเป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้ก็คือประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจใหม่ ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่ใช้ความรู้เป็นฐานของการหารายได้อีกด้าน

จากนั้นมากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงได้เกิดขึ้นตามนโยบายโดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท ในลักษณะของเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุน สร้างงานสร้างอาชีพ เสริมและสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็กรวบรวม

อย่างไรก็ตามปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็คือการเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนจะเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาส มีการเชื่อมโยงและมีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานบนกระบวนการเรียนรู้ ร่วมกันของชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม

ดังนั้นเพื่อให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมาย พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร จึงได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินงานหลายโครงการ และมีส่วนหนึ่งที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทรวงศึกษาธิการ คือ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งจะส่งเสริมให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา

แล้วเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2544 นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในฐานะประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ลงนามประกาศรับสมัครบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีกระทรวงศึกษาธิการสนองตอบต่อเรื่องนี้อย่างเป็นระบบเป็นรูปธรรม

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1. เพื่อทราบ กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อ พัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือ สวัสดิภาพของสมาชิก

2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

2.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการในการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกัน

2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ดังกล่าวมีอะไรบ้าง

2.3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย และเพื่อทราบระดับข้อมูลความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

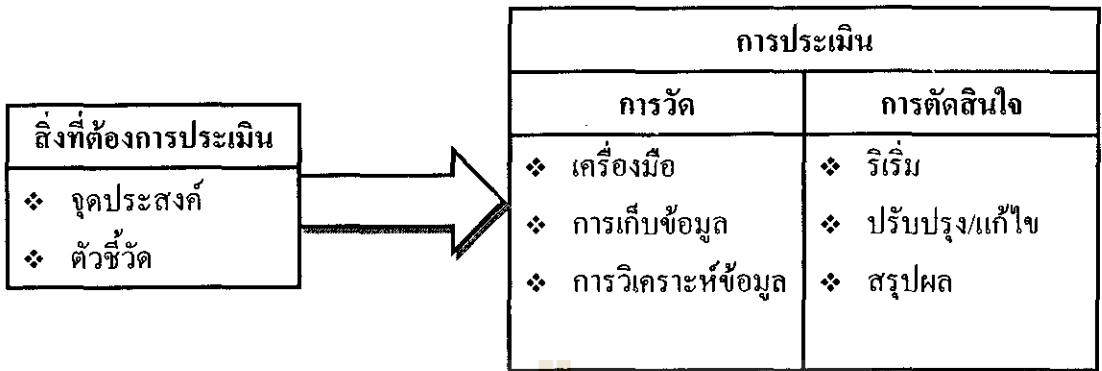
ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน ไป่กระทิง ตำบลวังกะทะ อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเชิงระบบที่เรียกว่า CIPP MODEL โดยที่อักษรย่อมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

ตารางที่ 1 แสดงองค์ประกอบตามแนวคิดเชิงระบบชีพพีโมเดล

หน่วยการประเมิน		องค์ประกอบการประเมิน						
		C	I	P		P		
หน่วยระบบ A (หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้)	C1	ประวิติความเป็นมาของหมู่บ้าน	I1	นโยบายรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชน	PC1	การคัดเลือกผู้	PD1	ผลโดยตรง
	C2	สภาพปัจจุบัน	I2	เงิน I ล้านบาท	PC2	การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	PD2	ผลกระทบโดยตรง
	C3	ด้านเศรษฐกิจหมู่บ้าน	I3	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	PC3	การรับชำระหนี้	PD3	ผลกระทบทางอ้อม
	C4	ด้านวัฒนธรรม	I4	เงินที่ผู้ชำระคืน	PC4	การทำบัญชี		
	C5	องค์กรเครือข่ายการเรียนรู้	I5	ผู้สมัครขอ	PC5	การช่วยเหลือตลาด		
	C6	ความเข้มแข็งของชุมชน	I6	การเปิดบัญชีเงินฝาก				
หน่วยระบบ B (หน่วยระบบการค้าเงินถือ การขายของผู้แต่ละราย)	C7	ความรู้ความสามารถของผู้	I8	เงินที่นำไป	PC6	การทำการกู้	PD4	ผลโดยตรง
	C8	ทรัพย์สินของผู้	I9	เงินอื่น ๆ	PC7	การหาตลาดที่ดี	PD5	ผลกระทบโดยตรง
	C9	หนี้สินธนาคารของผู้	I10	สถานที่และจัดดู	PC8	การหาจัดดูที่ดี	PD6	ผลกระทบทางอ้อม
	C10	หนี้สินนายทุนนอกระบบ	I11	เทคนิควิธีทำงาน	PC9	การทำบัญชี		
	C11	อาชีพหลักของผู้	I12	กำลังทำงาน (แรงงาน)	PC10	การวิเคราะห์ ประเมิน		
	C12	รายได้ของครอบครัว						

3.1. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

แผนภาพที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

จากแผนภาพจะเห็นว่า การประเมินจะเกี่ยวกับการวัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1. สิ่งที่ต้องการประเมิน ในการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้ประเมินจะต้องกำหนดสิ่งที่ต้องการประเมิน ซึ่งได้แก่ จุดประสงค์ของการประเมินและตัวชี้วัดการประเมินให้ชัดเจน จุดประสงค์ของการประเมินจะบ่งบอกถึงเป้าหมาย และสิ่งที่ต้องการประเมิน ตัวชี้วัดการประเมินจะระบุถึงเกณฑ์ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมินตามจุดประสงค์ที่กำหนด สิ่งที่ต้องการประเมินสามารถกำหนดได้หลากหลายตามรูปแบบของการประเมิน ถ้าเป็นการประเมินตามรูปแบบ CIPP สิ่งที่ต้องการประเมินจะมีทั้งสถานะแวดล้อม (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

3.1.2. การวัด หลังจากกำหนดสิ่งที่ต้องการวัดชัดเจนก็เข้าสู่กระบวนการวัด ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ 2 ประการ คือ การสร้างเครื่องมือ และการออกแบบการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่สร้างจะต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ในการวัดข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ บ่อยที่ใช้เครื่องมือและวิธีการที่แตกต่างกัน เครื่องมือวัดข้อมูลเชิงคุณภาพมักนิยมใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณสามารถใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น วิธีปรนัย เป็นวิธีวัดที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้แน่นอนไม่ว่าใครกำหนดก็ได้ผลเหมือนกัน และวิธีอัตนัย เป็นวิธีที่ต้องอาศัย “ความรู้สึก” เป็นเกณฑ์ในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด

ข้อมูลที่ได้จากระบวนการวัดจะเป็นข้อมูลในกระบวนการตัดสินใจต่อไป โดยก่อนเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจ จะนำข้อมูลจากการวัดไปวิเคราะห์เพื่อให้เป็นสารสนเทศ ซึ่งจะมีความหมายมากขึ้นในการช่วยการตัดสินใจ

3.1.3. การตัดสินใจ เมื่อได้ผลจากการวัดแล้วนำมาวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่ต้องการประเมิน โครงการเปรียบเทียบผลที่วัดได้กับเกณฑ์ หรือตัวชี้วัดตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ ในการตัดสินใจจะต้องสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน

การประเมินโครงการมักจะมีการประเมินเพื่อการตัดสินใจใน 3 ลักษณะ คือ การประเมินเพื่อจะริเริ่มดำเนินโครงการ การประเมินกระบวนการดำเนินการ และการประเมินผลสรุปของโครงการ

3.2. เกณฑ์สำหรับการประเมินผล

การที่เราจะทราบว่าโครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ต้องอาศัย วิธีการประเมินผลลัพธ์ Effective Evaluation ของโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด หรือที่บางคนเรียกว่าเป็นการประเมินประสิทธิผล (Effectiveness) การประเมินประสิทธิผลต้องการที่จะเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยนำเข้า (Input) กับผลผลิตที่ได้ออกมา (Output) มีความแตกต่างกันอย่างไร ถ้าผลผลิตที่ได้รับตรงตามเป้าหมายก็ถือว่าบรรลุเป้าประสงค์หรือโครงการนั้นมีประสิทธิผล (Effectiveness) อย่างไรก็ตามแม้ว่าโครงการจะบรรลุเป้าประสงค์หรือมีประสิทธิผล แต่ก็มีใช้ว่าจะเป็นโครงการที่ดีเสมอไป เนื่องจากในปัจจุบันปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินการล้วนเป็นสิ่งจำเป็น โครงการที่ดีนอกจากจะต้องบรรลุประสิทธิผลแล้ว ยังจะต้องประหยัดในเรื่องเวลาและงบประมาณ วิธีการวัดหรือตรวจสอบก็คือการเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่ได้หรือเกิดขึ้นจากโครงการกับปัจจัยนำเข้า

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ไป่งกระทิง

ขั้นที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เชิงระบบ CIPP MODEL ในการกำหนดตัวแปร ตัวชี้วัดที่จะทำ

การเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบสอบถาม

ขั้นที่ 5 ประมวลผลข้อมูลตามประเด็นที่ต้องเขียนสารนิพนธ์ในบทที่ 3 และบทที่ 4

ขั้นที่ 6 ลงมือเขียนสารนิพนธ์ซึ่งมีเนื้อหา 5 บท

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ

5.1. ทราบประสิทธิผลของโครงการกองทุนหมู่บ้านไป่งกระทิง

5.2. ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ

5.3. ทราบปัญหาและอุปสรรคของโครงการ

5.4. ได้ข้อเสนอแนะสำหรับใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา และปรับปรุงโครงการที่จะได้รับความช่วยเหลือในโอกาสต่อไป

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่าง ๆ ที่ปรากฏในบทนี้เป็นหลักวิชาที่ผู้วิจัยได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่น ๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 9 ด้านได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ศ.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

1.2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน, (2544 : 1) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1.2.1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนทางสังคม ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ

1.2.2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนของเงินอุดหนุนจาก กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชนและกองทุนที่หน่วยงาน ราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

1.2.3. ตามแนวทางในการปฏิรูประบบราชการแผ่นดินในหมู่บ้าน/ชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลาง ในการพัฒนา การพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้าน วิชาการและจัดการกองทุน

1.2.4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสมีประสิทธิภาพ

1.3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงาน, (2544 : 1) กล่าวไว้ดังนี้

1.3.1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อ การพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

1.3.2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถ ในการจัด ระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

1.3.3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง ในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.3.5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.4.1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.4.2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

1.4.3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.4.4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้จัดทำได้ใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองด้วย

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

อ้างอิงระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2 ประกอบไปด้วย 2 หมวดดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง จำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการเลขาธิการคณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกิน 4 คน ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังไม่มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 3 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระข้อ 2 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 4 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 5 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

4. กำหนดแผนงานและอกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้งและแนวทางในการบริหารงานกองทุน

5. อกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงินการจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

6. อกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน

7. แต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. อกระเบียบคำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงานอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลาหรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา และอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุน ให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่นหรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 6 การประชุมของคณะกรรมการให้หน้าข้อ 3 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 7 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เบี่ยงประชุมค่าตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบี่ยงประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 1 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 2 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานของธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

และของกองทุน

4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนและแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจง และฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน
8. ให้การสนับสนุนปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงาน เสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อ้างอิงระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับที่ 2 หมวด 5, 6, 7, 8 และ 9 กล่าวว่

3.1. ก่อนจะมีการจัดเวทีประชาคมเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้อนุกรรมการฯ อำเภอที่ได้รับมอบหมายได้ประชาสัมพันธ์ให้หัวหน้าครัวเรือนเข้าใจแนวทางการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน

3.2. จัดให้มีการจัดเวทีประชาคม เลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ มีความรับผิดชอบ เป็นคนดีของหมู่บ้านเป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด เพื่อเป็นเวทีประชาคม

3.3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายหญิงในสัดส่วนที่เท่าเทียมกันให้คณะกรรมการด้วยกันเลือกกันเองเป็นประธาน รองประธาน เทรี่ญญิก และเลขานุการ

3.4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีคุณสมบัติตามวรรค 5 ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

3.4.1. เป็นผู้ซึ่งอยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

3.4.2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3.4.3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่คิดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนซื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3.4.4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

3.4.5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกเว้นแต่เป็นโทษ สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

3.4.6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่า มีความผิดระอการกำหนดโทษ หรือระอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความรับผิดชอบเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก

3.4.7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด

3.4.8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

3.4.9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน เนื่องจากคณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดที่มีอยู่ และหรือที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

3.5. กรรมการกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี แต่จะดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

3.6. เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี ให้จับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมด แล้วจัดให้มีการคัดเลือกผู้เข้าดำรงตำแหน่งแทนคณะกรรมการที่พ้นวาระ

แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน(ภาคผนวก) ดังที่กล่าวมาข้างต้นนับว่ามีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบ

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ตามสภาพความจริง ซึ่งจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้(ภาคผนวก ข) (คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, 2544)

- 4.1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนฯ และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้ ตามแบบขอขึ้นทะเบียนฯ แบบ กทบ.1
- 4.2. คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนตามแบบขอขึ้นทะเบียนฯ
- 4.3. ความรู้/ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนฯ ของคณะกรรมการกองทุนตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 2 ข้อ 4 ส่วนที่ 5 ข้อ 1 – 5 และข้อ 10
- 4.4. ระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ
- 4.5. การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุน
- 4.6. สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน ตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 4 ข้อ 2, 3 โดยการตรวจสอบหลักฐานจากธนาคาร
- 4.7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้วตามแบบขอขึ้นทะเบียน (กทบ.2) ส่วนที่ 4 ข้อ 3 โดยการตรวจสอบหลักฐานจากธนาคาร

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

อ้างถึงระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

- 5.1. ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 1 หมู่ที่ 12 ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา รหัส 30130 โทรศัพท์ 044 – 239036
- 5.2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน มีดังนี้
 - 5.2.1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
 - 5.2.2. ส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะ และเงินรับฝาก
 - 5.2.3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
 - 5.2.4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
 - 5.2.5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม
- 5.3. แหล่งที่มาของกองทุน
 - 5.3.1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - 5.3.2. เงินกู้ยืม

- 5.3.3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 5.3.4. ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5.3.5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 5.3.6. เงินค่าหุ้น
- 5.3.7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 5.3.8. เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติด

พันอื่นใด

5.4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 5.4.1. เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 5.4.2. เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 5.4.3. พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบกองทุน
- 5.4.4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน เห็นชอบให้เป็นสมาชิก
- 5.4.5. อุดม เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 5.4.6. มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนทั้งหมด

5.5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 5.5.1. ขึ้นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน
- 5.5.2. สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก
- 5.5.3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาการรับบุคคลเข้าเป็นสมาชิก
- 5.5.4. เมื่อได้รับการเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งให้บุคคลชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะภายในสามวัน

5.6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 5.6.1. ตาย
- 5.6.2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออก
- 5.6.3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

5.6.4. ที่ประชุมใหญ่สมาชิกกองทุน มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสาม ของผู้ร่วมประชุม

5.6.5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุน

5.6.6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

5.6.7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้นจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

6.1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุน จะต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน

6.2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจ ในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนเงินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท ส่วนการกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

6.3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืม ตามคำขอกทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคนเป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน

6.4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะส่วนบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6.5. ให้คณะกรรมการกองทุน กำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝาก และเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

6.6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระคืนให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภทจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคารและนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน

6.7. กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระบุหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณาผลผลิตหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้อย่างหนึ่งรายใดเมื่อมีเหตุผลอันควรและด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกเสียงเกินกึ่งหนึ่ง

6.8. กรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงิน หรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา และสมาชิกที่พ้นสภาพห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กรณีกองทุนหมู่บ้านโป่งกระตัง ตำบลวังกะทะ อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงิน จะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้เงินจากคณะกรรมการกองทุนตามแบบ กทบ. 01 โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน

2. ลักษณะโครงการจะต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด

3. วงเงินกู้ให้กับสมาชิกรายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท กรณีที่มีการอนุมัติเงินกู้เกินกว่าสองหมื่นบาท คณะกรรมการจะเรียกประชุมสมาชิกเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาด แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้ต้องไม่เกินห้าหมื่นบาท

4. การขอกู้เงินฉุกเฉินจะได้ไม่เกินรายละสามพันบาท

5. สมาชิกจะต้องดำเนินโครงการที่ขอกู้ให้สำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้

6. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภท จะต้องทำสัญญาไว้กับกองทุน

7. ต้องใช้สมาชิกกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้

8. กรณีเงินกู้ถูกเงินให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว
9. การชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้ชำระคืนภายใน 1 ปี
10. การชำระคืนเงินกู้ถูกเงินพร้อมดอกเบี้ยให้ชำระคืนภายใน 120 วัน
11. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้อยู่ละสิบต่อปี
12. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ถูกเงิน ร้อยละสองต่อเดือน
13. อัตราดอกเบี้ยเงินฝากร้อยละเจ็ดต่อปี
14. ค่าปรับในกรณีผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวัน

7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล” ในหนังสือ รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234) ดังนี้

แบบจำลอง CIPP MODEL ไม่เพียงแต่ประเมินว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็น การประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ เช่น การประเมินโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของการประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุง กิจกรรมแผนการประชุมได้ทันทั่วทั้งที่ และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการประชุมสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชุมแบบจำลองประเภทนี้จึงเป็นที่นิยม เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่าย สะดวกในการปฏิบัติ

7.1. การประเมินโครงการโดยระบบ เป็นการนำองค์ประกอบทุกส่วนของระบบของโครงการมาประเมินจำแนกออกเป็น 4 ระบบ

7.1.1. การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) การประเมินสภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการ และเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ การประเมินสภาวะแวดล้อมนี้มีลักษณะเด่น ๆ ที่สำคัญมากมาย จัดเป็นการวิเคราะห์ขนาดใหญ่ (Macro Analytic) เป็นตัวกำหนดขอบเขตของการประเมิน การบรรยายและการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังช่วยให้ทราบถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องและมีความสำคัญสำหรับการบรรลุเป้าหมาย การประเมินสภาวะแวดล้อมทำให้ได้มาซึ่งการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์โดยอาศัยการวินิจฉัย และการจัดเรียงลำดับปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการของที่ประชุมและสถานการณ์

วิธีการประเมินสถานะแวดล้อมมี 2 วิธี คือ

1.Contingency Mode

2.Congruence Mode

Contingency Mode เป็นการประเมินเพื่อหาโอกาสและแรงผลักดันจากภายนอกระบบเพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้พัฒนา ส่งเสริมโครงการให้ดีขึ้น โดยใช้การสำรวจปัญหาภายในขอบเขตที่กำหนดอย่างกว้าง ๆ คำถามที่ใช้ในการประเมินสถานะแวดล้อมแบบ Contingency Mode คือคำถามประเภท “ถ้า...แล้ว”

Congruence Mode เป็นการประเมินโดยการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติจริงกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประเมินแบบนี้ทำให้เราทราบว่า วัตถุประสงค์ใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้

ในรายงานข้อมูลเกี่ยวกับสถานะแวดล้อมนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกำหนดทิศทางของหน่วยที่จะประเมิน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับนโยบายและการตัดสินใจในการบริหารของระบบ ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินกับผู้บริหาร นักประเมินจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจในปัจจุบันและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ต้องการใช้เพื่อการตัดสินใจในอนาคตให้แก่ผู้บริหาร

7.1.2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่า ข้อมูลนั้นจะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ ซึ่งมักจะประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ

2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ

3) การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น

หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เวลา เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ ผลที่ได้จากการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือการวิเคราะห์รูปแบบของวิธีการที่ใช้ในรูปของราคาและกำไร Cost and Benefit ที่จะได้รับ โดยการประเมินในด้านอัตรากำลัง เวลา งบประมาณ วิธีการที่มีศักยภาพ แต่ถ้าเป็นการประเมินด้านการศึกษาผลกำไรอาจไม่อยู่ในรูปตัวเลขก็ได้ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นนี้จะช่วยให้ข้อมูลที่จะตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์เชิงปฏิบัติอย่างไรใช้อัตรากำลังเท่าใด วางแผนและดำเนินการอย่างไรซึ่งจะแตกต่างจากการประเมินสถานะแวดล้อมในแง่ที่ว่า การประเมินปัจจัยเบื้องต้นเป็นการทำเฉพาะกรณีนั้น ๆ และวิเคราะห์ภายในโครงการเท่านั้น

รูปแบบของคำถามที่ใช้ถามมีมากมาย เช่น วัตถุประสงค์จะกำหนดวิธีดำเนินการได้หรือไม่ และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ วิธีการที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะ

ดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร ฯลฯ คำถามต่าง ๆ เหล่านี้จะแสดงถึงความสำคัญของการประเมินข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้นเพื่อที่จะได้เป็นตัวกำหนดยุทธวิธีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยคำถามที่จะใช้มีตั้งแต่ระดับกว้าง ๆ และคำถามเฉพาะ

7.1.3. การประเมินกระบวนการ Process Evaluation เมื่อแผนการได้รับอนุมัติและลงมือทำ การประเมินกระบวนการจำเป็นต้องได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ Feedback แก่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับชั้น การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์ใหญ่อยู่ 3 ประการ คือ

1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการหรือการดำเนินการตามขั้นตอน ที่วางไว้

2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผน

3) เพื่อเป็นรายงานสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการมี 3 วิธี คือ

1) แสดงให้เห็นหรือกระตุ้นเตือนถึงศักยภาพของทรัพยากรที่ทำให้เกิดความล้มเหลว ในโครงการซึ่งอาจจะเป็นสิ่งต่อไปนี้ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มบุคลากร วิธีการสื่อสาร การให้เหตุผล ความเข้าใจและเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์ของแผนการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องในแผนการนั้น และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากแผนการ ความเพียงพอของแหล่งทรัพยากร อุปกรณ์อำนวยความสะดวก บุคลากร ปฏิทินการปฏิบัติงาน เป็นต้น

2) เกี่ยวกับการวางโครงการและการตัดสินใจก่อนวางแผน โดยผู้อำนวยการระหว่างการค้าดำเนินโครงการนั้น ตัวอย่างการตัดสินใจก่อนวางแผน

3) ยุทธวิธีในการประเมินกระบวนการจะบอกลักษณะสำคัญใหญ่ ๆ ของโครงร่าง โครงการ เป็นต้นว่า มโนทัศน์ที่ต้องการ ปริมาณของการอภิปรายที่จะมีในความหมายนี้ เพื่อบรรยายว่าอะไรเกิดขึ้นจริง ๆ สารนิเทศนี้จะให้ประโยชน์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการกำหนดว่า ทำไมวัตถุประสงค์จึงบรรลุหรือไม่บรรลุผล

ส่วนประกอบที่เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง คือ

1) การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา

2) เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ

3) การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างนักประเมินกระบวนการ และบุคลากรในโครงการหรือในแผนงานเอง

4) การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจสิน

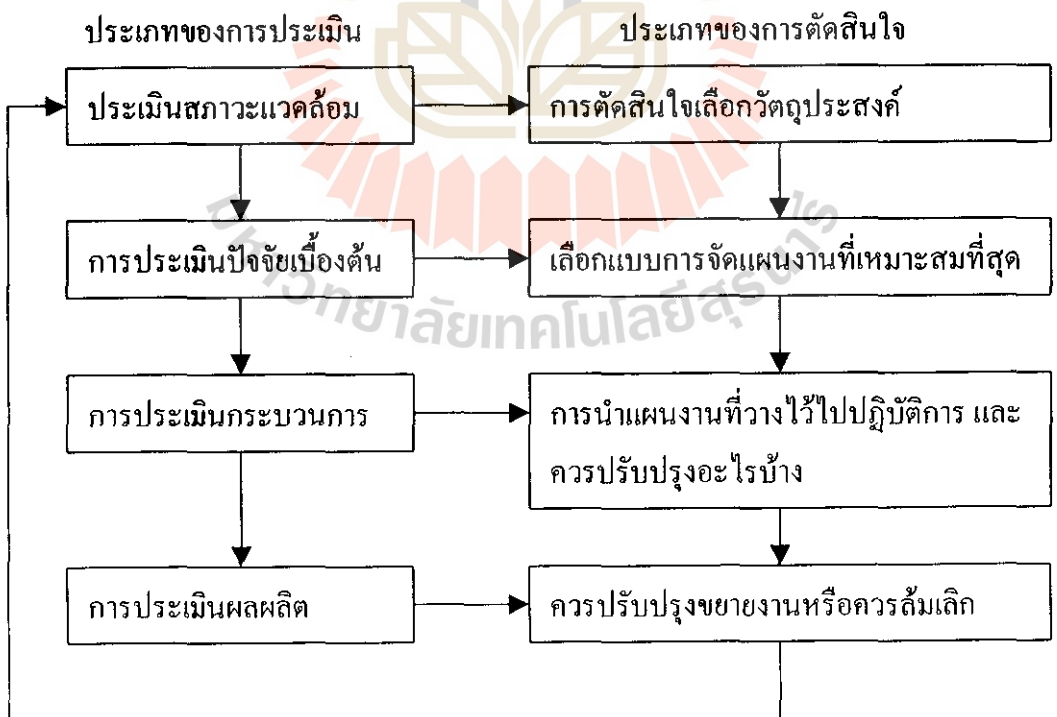
โดยสรุปภายใต้การประเมินกระบวนการ สารนิเทศจะถูกวิเคราะห์รวบรวมและนำเสนอเท่าที่ผู้ดำเนินโครงการต้องการสารนิเทศนั้นอาจจะบ่อยทุกวันถ้าจำเป็น เฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาแรก ๆ ของโครงการ ทั้งนี้การประเมินนี้ ไม่เพียงแต่ให้สารนิเทศที่ต้องการ แก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้าและการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเท่านั้นแต่ยังต้องบันทึกสารนิเทศของกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการด้วย

7.1.4. การประเมินผลผลิต Product Evaluation มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นยิ่งในระหว่างปฏิบัติตามโครงการด้วย

ระเบียบวิธีทั่วๆ ไปของการประเมินผลผลิต จะรวมสิ่งต่อไปนี้เข้าไว้ด้วยกัน คือ การดูว่าการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นนำไปใช้ได้หรือไม่ เหนือในกรณีวัดที่สัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการทำกิจกรรมคืออะไร เปรียบเทียบผลที่วัดมาได้ด้วยมาตรฐานสมบูรณ์ Absolute Criteria หรือ มาตรฐานสัมพันธ์ Relative Criteria ที่กำหนดไว้ก่อน และทำการแปลความหมายถึงเหตุของสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอาศัยรายงานจากการประเมินสถานะแวดล้อม ปัจจัยและกระบวนการร่วมด้วย

สรุปความสัมพันธ์ของประเภทการประเมินและประเภทของการตัดสินใจ

แผนภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพพี (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2525)

การนำเอาแบบจำลองชีพฟ์ไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดทำโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือกระทำ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินอยู่

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนี้ ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบชีพฟ์โมเดลนี้เป็นแนวทางในการประเมินโครงการ

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จและได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน รับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วหรือชุมชนที่ยังไม่ได้รับการอนุมัติก็ตาม การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน เป็นภารกิจที่ต้องมีการดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิตเพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่กำหนดการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา ซึ่งจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับล่างอีกทางหนึ่ง และส่งเสริมให้บัณฑิตที่ต้องการพัฒนาบ้านเกิดมีโอกาสกระทำได้อีกทั้งบัณฑิตได้มีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งสรุปได้ว่า

8.1. บัณฑิตว่างงานทั่วประเทศทุกพื้นที่ จำนวน 74,881 คน มีรายได้คนละ 6,360 บาท ต่อเดือน เป็นเวลา 10 เดือน ได้รับความรู้ด้านการจัดการและการประเมินโครงการได้รับประสบการณ์จริงในพื้นที่ มีวุฒิการศึกษาที่สูงขึ้น คือประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ (Graduate Diploma in Project Management and Evaluation) มีโอกาสนำหน่วยกิจที่เรียนไปเทียบโอนในระดับการศึกษาปริญญาโท โดยใช้เวลาและเงินทุนน้อยลง

8.2. บัณฑิตเหล่านี้ มีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้น และมีโอกาสได้รับการจ้างงานจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และหน่วยงานราชการ เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล

8.3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทั้ง 74,881 กองทุน จะมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืน โดยความรู้ที่คนในหมู่บ้านได้เรียนรู้และสมาชิก

ของหมู่บ้านได้รับทุนให้เรียนสูงขึ้นและมีจิตวิญญาณพร้อมที่จะปฏิบัติงานในหมู่บ้านต่อไปด้วยความเห็นชอบของคนในหมู่บ้านเอง

8.4. รัฐบาลจะทราบถึงผลการดำเนินงาน ความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค การปฏิบัติงาน ตามนโยบายอย่างต่อเนื่องและมีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคได้ทันท่วงทีและนำข้อมูลการบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จของบางหมู่บ้านไปเป็นตัวอย่างให้หมู่บ้านอื่น ๆ คูเพื่อขยายผลความสำเร็จต่อไป

8.5. ประชาชนทั่วประเทศจะมีสภาพชีวิตที่ดีขึ้น เศรษฐกิจสังคมที่ดี และเป็นไปตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ลดปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีต อันจะนำไปสู่การฟื้นฟูประเทศให้มีความเจริญมั่นคงในทุก ๆ ด้าน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของโครงการ อาทิ จุดประสงค์ของโครงการ วิธีดำเนินการ ข้อดี และข้อบกพร่อง ผลตอบแทนที่ได้รับ ต้นทุน ความคุ้มค่า โอกาส ความสำเร็จ หรือความสอดคล้องของโครงการกับแผนงานหลักเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุง แก้ไขโครงการก่อนที่จะทำการตัดสินใจในการคัดเลือกโครงการไปดำเนินการต่อไป

1. วิธีการประเมินโครงการ

1.1. ประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งอยู่รอบ ๆ หน่วยระบบกองทุน

1.2. ประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

1.3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

1.4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดหน่วยการวิเคราะห์ในการประเมินครั้งนี้ ไว้ดังนี้

- หน่วยบุคคล ได้แก่ สมาชิกในหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ
- หน่วยงาน ได้แก่ หน่วยงานกองทุนหมู่บ้าน หน่วยงานสตรีกลุ่มแม่บ้าน หน่วยงาน อสม. ภายในหมู่บ้าน
- หน่วยพืช ได้แก่ ประเภทสวนไม้ยืนต้น ประเภทสวนพืชล้มลุก ประเภทพืชไร่
- หน่วยสัตว์ ได้แก่ สัตว์เลี้ยงทั่วไป สัตว์เลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อการค้า
- หน่วยวัตถุ ได้แก่ รถยนต์ สิ่งของ อุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน เครื่องมือทางการเกษตร

การเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากร เพื่อใช้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรสำหรับใช้ในการศึกษาจึงเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยนำมาใช้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะสุ่มเมื่อทราบจำนวนประชากร กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้าน ไปงกระทิง ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. จำนวนประชากรทั้งหมดบ้าน 251 คน เลือกสุ่ม จำนวน 153 คน
2. จำนวนครัวเรือนทั้งหมดบ้าน 67 ครัวเรือน เลือกสุ่ม จำนวน 58 คน
3. ผู้นำหมู่บ้านจำนวน 15 คน เลือกสุ่ม จำนวน 14 คน
4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 11 คน เลือกสุ่ม จำนวน 11 คน
5. ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม 50 ครอบครัว เลือกสุ่ม จำนวน 44 ครอบครัว
6. ผู้ประกอบอาชีพค้าขาย 2 ครอบครัว เลือกสุ่ม จำนวน 2 ครอบครัว
7. ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง 15 ครอบครัว เลือกสุ่ม จำนวน 14 ครอบครัว
8. สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 62 คน เลือกสุ่ม จำนวน 54 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งตัวแปร ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลของการประเมินทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า การบวนการ ผลผลิต โดยแบ่งเป็นระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
 2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย
- ดังแสดงในตารางที่ 2 – 6 โดยใช้ตัวอักษรย่อและมีความหมายดังนี้
- C - การประเมินบริบท
 - I - การประเมินปัจจัยนำเข้า
 - P,PC - การประเมินกระบวนการ
 - P,PD - การประเมินผลผลิต

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นไปตามกรอบความคิดของหน่วยระบบ A และ B ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
หน่วยระบบ A C1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน	1.ที่มาของหมู่บ้าน 2.คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน อพยพมาจากที่ไหนและเหตุใดจึงอพยพมา 3.การพัฒนาด้านสาธารณูปโภค	1.ผู้นำชุมชน 2.ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน 3.ผู้นำกลุ่มอาชีพ	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C2 สภาพปัจจุบัน	1.จำนวนประชากร 2.อายุ เพศ วัย 3.การศึกษา 4.การประกอบอาชีพ 5.การถือครองที่ทำกิน 6.พื้นที่หมู่บ้านทั้งหมด 7.แหล่งน้ำในหมู่บ้าน	1.ข้อมูลจากเอกสาร 2.หมู่บ้าน 3.ผู้นำชุมชน	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์
C3 ด้านเศรษฐกิจ ทั้งหมู่บ้าน	1.ร้านค้า 2.การเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้ 3.ผลผลิตจากการประกอบอาชีพ 4.การขายแรงงานยังต่างถิ่น 5.รายได้ต่อครอบครัว	1.หมู่บ้าน 2.ผู้นำชุมชน 3.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C4 ด้านวัฒนธรรม	1.แหล่งสืบสานวัฒนธรรม	1.ผู้นำชุมชน 2.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C5 องค์กรเครือข่าย การเรียนรู้	1.กลุ่มองค์กรใหม่ที่เกิดขึ้น	1.ผู้นำชุมชน 2.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

<p>C6</p> <p>ความเข้มแข็ง ของชุมชน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ 2. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี 3. ในชุมชนเกิดการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร ประชาชน 4. ในชุมชนมีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ 5. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ 6. ชุมชนมีการยกย่องคนที่ทำความดี 7. ชุมชนมีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ คนชรา เด็ก 8. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 9. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม 10. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น รักใคร่ปรองดองกัน 11. ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรมยุติธรรม 12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกหมู่บ้าน 2. ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ ตามแบบ บร.2 2. สังเกต
<p>หน่วยระบบ B</p> <p>C7</p> <p>ความรู้ความ สามารถของผู้รู้</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผลของการประกอบอาชีพ (เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพหรือไม่) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้ 2. ผู้นำชุมชน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สัมภาษณ์ 2. สังเกต

ตารางที่ 2 (ต่อ)

C8 ทรัพย์สินของผู้ กู้	1.จำนวนพื้นที่ทำกินต่อครอบครัว 2.มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่	1.สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C9 หนี้สินธนาคาร ของผู้กู้	1.จำนวนหนี้สินของผู้กู้ 2.สาเหตุของการมีหนี้สิน	1.สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C10 หนี้สินนายทุน นอกระบบ	1.จำนวนหนี้สินของผู้กู้ 2.สาเหตุของการมีหนี้สิน	1.สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C11 อาชีพหลักของ ผู้กู้	1.ผู้กู้ประกอบอาชีพอะไร	1.สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
C12 รายได้ของ ครอบครัว	1.รายได้ของครอบครัว	1.สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัยนำเข้า

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บ ข้อมูล
หน่วยระบบ A II นโยบายของรัฐ บาลด้านการ พัฒนาชุมชน ท้องถิ่น	1.ความรู้ความเข้าใจในระเบียบกองทุน 2.ความพึงพอใจในกองทุนหมู่บ้าน	1.ผู้นำชุมชน 2.ระเบียบสำนักนายกฯ 3.ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 3 (ต่อ)

I2 เงิน 1 ล้านบาท	1.การใช้ประโยชน์ด้านการพัฒนาอาชีพ 2.การสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3.การพัฒนาเศรษฐกิจในหมู่บ้าน 4.การเก็บรักษาเงิน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิก 3.ผู้นำชุมชน 4.สมุดบัญชีเงินฝาก	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์
I3 คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1.จำนวนคณะกรรมการกองทุน 2.การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.ผู้นำชุมชน 3.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I4 เงินที่ผู้กู้ชำระ คืน	1.ชำระครบถ้วน ถูกต้องหรือไม่ 2.มีการกำหนดค่าปรับล่าช้าหรือไม่ 3.มีการนำเงินฝากธนาคารทันทีหรือไม่	1. สมุดบัญชีเงินฝาก 2.สมาชิกหมู่บ้าน 3.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I5 ผู้สมัครขอกู้	1.มีการปฏิบัติตามระเบียบหรือไม่ 2.ความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกหมู่บ้าน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I6 การเปิดบัญชี เงินฝาก	1.กองทุนมีการเปิดบัญชีเงินฝากหรือไม่ 2.สมาชิกมีการเปิดบัญชีเงินฝากหรือไม่	1. สมุดบัญชีเงินฝาก 2.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I7 การระดมเงิน ทุนสะสม	1.มีการรวมกลุ่มออมทรัพย์หรือไม่ 2.ความดีในการรับฝากเงินสะสม	1.คณะกรรมการกองทุน 2.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I8 หน่วยระบบ B จำนวนเงินกู้ที่ ได้รับการ อนุมัติ	1. จำนวนเงินกู้ที่ได้รับการอนุมัติ	1. สมาชิกกองทุนที่ได้ รับการอนุมัติเงินกู้ 2. สมุดบัญชีเงินฝาก	1.สัมภาษณ์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

I9 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1.จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1.สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I10 สถานที่และวัตถุดิบ	1.สถานที่ในการประกอบอาชีพ 2.วัสดุ อุปกรณ์ วัตถุดิบ	1.สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I11 เทคนิควิธีทำงาน	1.ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1.สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
I12 จำนวนแรงงาน	1.จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1.สมาชิกกองทุนที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
หน่วยระบบ A PC1 การคัดเลือกผู้กู้	1.หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล 2.วิธีการคัดเลือกและเหตุผล	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PC2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	1.ผู้แนะนำ 2.วิธีการแนะนำ	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์
PC3 การรับชำระหนี้	1.ขั้นตอนการรับชำระหนี้ 2.ปัญหาอุปสรรค	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 4 (ต่อ)

PC4 การทำบัญชี	1.การจัดทำบัญชีมีหรือไม่ 2.ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำการจัดทำบัญชี	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PC5 การช่วยหา ตลาด	1.ผู้ที่ช่วยหาตลาด 2.วิธีการในการส่งเสริมตลาด	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
หน่วยระบบ B PC6 การเปิดบัญชี เงินฝาก	1.กองทุนมีการเปิดบัญชีเงินฝากหรือไม่ 2.สมาชิกมีการเปิดบัญชีเงินฝากหรือไม่	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PC7 การทำกิจการ ถูกวิธี	1.ความสามารถในการประกอบอาชีพ	1.ผู้นำชุมชน 2.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PC8 การหาวัตถุดิบ	1.แหล่งวัตถุดิบ	1.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์
PC9 การทำบัญชีผู้ กู้	1.การทำบัญชีของผู้กู้มีหรือไม่	1.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์
PC10 การวิเคราะห์ ประเมิน	1.การคำนวณผลประโยชน์ตอบแทน ของผู้กู้	1.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 5 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต

ตัวชี้วัด	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บ ข้อมูล
หน่วยระบบ A PD1 ผลโดยตรง	1.จำนวนผู้กู้ 2.ยอดเงินให้กู้	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 5 (ต่อ)

PD2 ผลกระทบ โดยตรง	1.จำนวนผู้ที่กู้ได้ 2.จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน 3.การขยายกิจการของผู้กู้ 4.การเกิดกิจการใหม่ ๆ ในหมู่บ้าน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน 3.ผู้นำชุมชน	1.สังเกต 2.สัมภาษณ์
PD3 ผลกระทบทางอ้อม	1.ความเข้มแข็งของกองทุน 2.เครือข่ายการเรียนรู้และตลาด 3.เครือข่ายผู้นำชาวบ้าน	1.คณะกรรมการกองทุน 2.สมาชิกกองทุน 3.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD4 ผลโดยตรง	1.รายได้เป็นเงิน 2.รายได้เป็นสิ่งของ	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน 3.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD5 ผลกระทบโดยตรง	1.ผู้กู้ได้ขยายกิจการ 2.ผู้กู้ได้ทำกิจการที่เกิดจากการเรียนรู้	1.สมาชิกกองทุน 2.ผู้นำชุมชน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต
PD6 ผลกระทบทางอ้อม	1.ผู้กู้มีการพึ่งพาตนเอง 2.การกลับคืนดินของชาวบ้าน 3.ผู้กู้มีชื่อเสียงในการประกอบกิจการที่สำเร็จ	1.สมาชิกกองทุน 2.คณะกรรมการกองทุน	1.สัมภาษณ์ 2.สังเกต

ตารางที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบการประเมิน			
	C	I	P	P
1.เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองว่าบรรลุเป้าหมายเพียงใด				
1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้		I2,I7	PC2,PC5	PD1, PD4
1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน		I3-I6,I8	PC3,PC4	PD3
1.3 การมีระบบการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาตนเองและการสร้าง ศักยภาพ			PC5,PC7	PD2, PD6
1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและการมี ภูมิคุ้มกัน		I11	P C 6 - PC8	PD4, PD6
1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจและสังคม		I10	PC9-10	PD3, PD6
2.เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1	C1-C6	I1,I3,I4, I7	PC1,PC4 PC6,PC9 PC10	PD1
3.เพื่อศึกษาว่ามีการสร้างเครือข่ายองค์กร การเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในหมู่บ้าน ตำบล		I5	PC2, PC5-8	PD3
4.เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตาม ทัศนคติของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุน	C6			PD2-3 PD5-6

4. เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบ รายงานต่าง ๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกอง ทุนหมู่บ้านมีดังนี้ (ภาคผนวก)

- 4.1. แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.2. แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)

- 4.3. แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะชีวิตที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
- 4.4. แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 4.5. แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.6. แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงิน จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4.7. แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 4.8. แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 4.9. แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 4.10. แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 4.11. แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 4.12. แบบรายงาน บร. 12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)
- 4.13. แบบรายงาน จปรู (แบบรายงานความจำเป็นขั้นพื้นฐาน)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล Analysis of Data เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดกระทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนกประเภทข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ โดยการใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของระดับข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สถิติที่ผู้จัดทำสารนิพนธ์ได้นำมาใช้ได้แก่

- 5.1.1. การแจกแจงความถี่
- 5.1.2. ค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มเป้าหมาย}}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} \times 100$$

5.1.3. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต เป็นค่ากลางที่เป็นตัวแทนของข้อมูลโดยการนำค่าของข้อมูลทุกตัวมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อมูล

$$\text{โดยที่} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

5.1.4. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นค่าสถิติที่ได้จากการใช้ค่าความแตกต่างของข้อมูลแต่ละตัวกับค่าเฉลี่ยยกกำลังสองแล้วนำมาบวกกัน พร้อมกับหาค่าเฉลี่ยโดยการหารด้วย $N - 1$ มีสูตรการคำนวณ คือ

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 X คือ ค่าของข้อมูลแต่ละตัว
 N คือ จำนวนของข้อมูล

5.2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

5.2.1. กำหนดนิยามอย่างกว้างๆ สำหรับปรากฏการณ์ที่มุ่งอธิบาย

5.2.2. ระบบข้อสมมุติฐานนำทางที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์เบื้องต้น

5.2.3. เปรียบเทียบปรากฏการณ์ ที่เกิดขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของปรากฏการณ์ ที่ใกล้เคียงและมีคำอธิบายอยู่แล้ว

5.2.4. ถ้าสมมุติฐานไม่สอดคล้องกับข้อมูล ในการวิเคราะห์อาจจะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานได้

5.2.5. ถ้าพบปรากฏการณ์ที่ขัดแย้งกันหลังการวิเคราะห์จะต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อสมมุติฐานใหม่

5.2.6. กระบวนการในขั้นตอนที่ 5 ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งได้ข้อสรุปของปรากฏการณ์ โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

5.3. การนำเสนอผลการวิเคราะห์

การนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นขั้นตอนของการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาแจกแจงรายละเอียดพร้อมกับออกแบบผลการวิเคราะห์ให้อยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และสะดวกต่อการใช้งาน

โดยที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้เสนอผลการวิเคราะห์ตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

5.3.1. นำเสนอผลการวิเคราะห์ที่เป็นจำนวนสถิติและตัวเลขตามแบบ บรร. ต่าง ๆ และสารนิพนธ์

5.3.2. นำเสนอผลการวิเคราะห์ เป็นข้อความ ตามแบบ บรร.ต่าง ๆ และสารนิพนธ์

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ไปงกระทิงประกอบด้วยรายงานผล ข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิปป์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งเป็นรายงานตอนที่ 1 – 5 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์แต่ละประการทั้ง 4 ประการ ซึ่งมี 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน
- ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
- ตอนที่ 3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
- ตอนที่ 4 ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน ไปงกระทิง
- ตอนที่ 5 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมิน ไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าก็จะนำเสนอข้อมูลตามสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สามารถตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูลและเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1. บริบทระดับท้องถิ่น

1.1.1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน C1

เมื่อประมาณ พ.ศ. 2505 – 2506 เดิมใช้ชื่อหมู่บ้านว่า “หมู่บ้าน ไปงตาลาด” ต่อมาในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการขึ้นทะเบียนชื่อหมู่บ้าน ตามที่ขอไปว่าหมู่บ้าน ไปงตาลาด ด้วยความผิดพลาดทางเอกสารจึงได้ชื่อหมู่บ้านใหม่เป็นหมู่บ้าน ไปงกระทิง ชาวบ้านมิได้ทักท้วงในชื่อหมู่บ้านใหม่เพราะชื่อหมู่บ้านกับลักษณะของหมู่บ้านมีความสอดคล้องกันคือ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าดงดิบ และมีวัชระทิงอาศัยอยู่มาก อีกทั้งยังมีดินโป่ง ซึ่งเป็นอาหารของวัชระทิงอยู่มาก ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของหมู่บ้าน ไปงกระทิง

คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านและยังมีชีวิตอยู่ได้แก่

1. นายสมขา บ่อทอง อพยพมาจากบ้านบัวลอย ตำบลบัวลอย
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

2. นายหรั่ง บุญสม อพยพมาจากบ้านสามพราน ตำบลสามพราน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
3. นางปิ่น พิทักษ์สาตี อพยพมาจากบ้านปุประสม ตำบลละแ้ว อำเภอวิเศษชัยชาญ
4. นางสุบิน อำนวย อพยพมาจากบ้านบึงพระ ตำบลท่าลาดขาว อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา

สาเหตุที่แต่ละกลุ่มอพยพมาจากบ้านเดิม เพราะการอพยพตามครอบครัว การอพยพตามคำชักชวน ต้องการจับจองที่ทำมาหากิน ต้องการแหล่งป่าไม้เป็นแหล่งรายได้ในการประกอบอาชีพเช่น การเผาถ่าน การเลื่อยไม้และผลตอบแทนที่ได้จากการเลื่อยไม้คือเงิน และพื้นที่ว่างเปล่าเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรมประเภททำไร่ ข้าวโพด และไร่มันสำปะหลัง

1.1.2. การพัฒนาทางด้านสาธารณูปโภค

เมื่อเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านถนนมีสภาพเป็นถนนแบบทางลากซุง ต่อมาเมื่อประมาณ พ.ศ. 2522 – 2544 ได้มีการพัฒนาให้เป็นถนนลูกรัง มีขนาดความยาวโดยประมาณ 10 กิโลเมตร ไฟฟ้านำสู่หมู่บ้านเมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

1.1.3. สภาพปัจจุบัน C2

1) ด้านประชากร

หมู่บ้านไป่กระทิง ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวนประชากร 251 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 33 ของกลุ่มมีอายุอยู่ในช่วง 18 – 50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 1 ซึ่งข้อมูลได้มาจากแบบสำรวจข้อมูล บร.1 ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลำดับ	ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ	หมายเหตุ
1	เพศ			
	- ชาย	130	51.79	
	- หญิง	121	48.21	
2	อายุ			
	1 วัน - 3 ปี เต็ม	22	8.76	
	3 ปี 1 วัน - 6 ปี เต็ม	25	9.96	
	6 ปี 1 วัน - 12 ปี เต็ม	21	8.37	

	12 ปี 1 วัน - 15 ปี เต็ม	29	11.56	
	15 ปี 1 วัน - 18 ปี เต็ม	33	13.15	
	18 ปี 1 วัน - 50 ปี เต็ม	83	33.07	
	50 ปี 1 วัน - 60 ปี เต็ม	16	6.37	
	60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	22	8.76	
3	จบการศึกษา			
	- ไม่จบการศึกษา	132	52.59	
	- ชั้น ป. 4	58	27.09	
	- ชั้น ป. 6	18	7.17	
	- ชั้น ม. 3	24	9.56	
	- ชั้น ม. 6	2	0.80	
	- ระดับ ปวช.	5	1.99	
	- ระดับ ปวส.	1	0.40	
	- ระดับ ปวท.	-	-	
	- ระดับปริญญาตรี	1	0.40	
4	พิการ	4	1.59	ร่างกาย 2 คน สติปัญญา 2 คน
5	การประกอบอาชีพ (ทั้งหมดบ้านมีจำนวนครอบครัว 67 ครอบครัว			
	- ค้าขาย (ครอบครัว)	2	2.98	
	- เกษตรกรรม (ครอบครัว)	50	74.63	
	- รับจ้าง (ครอบครัว)	15	22.39	
6	ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และได้ เอกสารสิทธิ์			
	- จำนวน 1 - 5 ไร่	2	2.98	
	- จำนวน 6 - 10 ไร่	16	23.88	
	- จำนวน 11 - 12 ไร่	12	17.91	
	- จำนวน 21 - 50 ไร่	29	43.29	

7	- จำนวน 50 ไร่ ขึ้นไป	8	11.94	(ในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียน)
	สมาชิกในหมู่บ้านไปศึกษานอกหมู่บ้าน (คน)			
	- ระดับประถมศึกษา	12		
	- ระดับมัธยมศึกษา	7		
	- ระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา	4		

2. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

หมู่บ้านโป่งกระทิงมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 2,500 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่สวน 1,200 ไร่ คิดเป็น 48% และพื้นที่ปลูกพืชล้มลุก 1,300 ไร่ คิดเป็น 52% ของพื้นที่ทั้งหมด ด้านสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่หมู่บ้านมีพื้นที่ซึ่งเป็นป่าไม้ของโครงการป่าเขาภูหลวงจำนวน 500 ไร่ และยังมีแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรและเพื่อการบริโภค ดังนี้

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนแหล่งน้ำในพื้นที่ หมู่บ้านโป่งกระทิง

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	47		✓
สระน้ำ	1	✓	
บ่อน้ำบาดาล	5	✓	
ฝายกั้นน้ำ	2	✓	

แหล่งน้ำดังที่ปรากฏตามตารางปัจจุบัน ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มที่เพราะขาดระบบชลประทานในการส่งน้ำไปยังพื้นที่ทำการเกษตรอย่างทั่วถึง จึงเป็นสาเหตุทำให้ได้ผลผลิตทางการเกษตรไม่เต็มที่

3) ด้านเศรษฐกิจ C3

3.1. มีร้านค้า 2 ร้าน

3.2. มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นรายได้ดังนี้

- วัว 20 ตัว
- เป็ด 19 ตัว
- ไก่ 250 ตัว
- สุกร 80 ตัว

3.3. ผลผลิตจากการประกอบอาชีพ

- สวนผลไม้ 20 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้านประมาณ 1,467,000 บาท ต่อปี
- สวนผัก 13 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมู่บ้านประมาณ 480,000 บาท ต่อปี

- ไร่ข้าวโพด 13 ครอบครัวยุ ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 449,000 บาท ต่อปี
- ไร่มันสำปะหลัง 4 ครอบครัวยุ ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 150,000 บาท ต่อปี

3.4. รายครัวเรือนหมู่บ้านออกไปขายแรงงานต่างถิ่น จำนวน 8 คน จาก 8 ครอบครัวยุ โดยมีรายได้รวมทั้งหมดประมาณปีละ 295,000 บาท หรือประมาณ 36,875 บาท ต่อคนต่อปี

3.5. รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัวยุ โดยสรุปรวมทั้งหมดประมาณ

1,000 – 5,000 บาท	มี	- ครอบครัวยุ
5,001 – 10,000 บาท	มี	7 ครอบครัวยุ
10,001 – 20,000 บาท	มี	11 ครอบครัวยุ
20,001 – 30,000 บาท	มี	14 ครอบครัวยุ
30,001 – 50,000 บาท	มี	15 ครอบครัวยุ
50,001 – 100,000 บาท	มี	20 ครอบครัวยุ

ตารางที่ 9 แสดงการหาค่าสถิติของข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ

ลำดับ	รายการ	จำนวน	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$
1	การเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างรายได้	(ตัว)		
	- วัว	20	5.42	
	- เป็ด	19	5.15	
	- ไก่	250	67.75	
	- สุกร	80	21.68	
2	ผลผลิตจากการประกอบอาชีพ (บาท)	(บาท)		
	- สวนผลไม้	1,467,000	57.62	$\bar{X} = \frac{2,546,000}{4}$
	- สวนผัก	480,000	18.85	
	- ไร่ข้าวโพด	449,000	17.64	= 636,500
	- ไร่มันสำปะหลัง	150,000	5.89	
3	การขายแรงงานยังต่างถิ่น 8 ราย (บาท)	295,000	-	36,875
4	รายได้ต่อครอบครัวยุ	(ครอบครัวยุ)		

1,000 – 5,000 บาท	-	-
5,001 – 10,000 บาท	7	10.45
10,001 – 20,000 บาท	11	16.42
20,001 – 30,000 บาท	14	20.89
30,001 – 50,000 บาท	15	22.39
50,001 – 100,000 บาท	20	29.85

4) ด้านวัฒนธรรม C4

หมู่บ้านโป่งกระทิงมีวัดประจำหมู่บ้าน 1 แห่ง ชื่อ วัดศรีสุกษาสุทธาราม มีพระสงฆ์ประจำวัด 3 รูป สมาชิกในหมู่บ้านใช้ภาษาพื้นบ้านทางภาคกลาง และทางภาคอีสานตอนล่าง

5) การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ C5

ปัจจุบันหมู่บ้านโป่งกระทิงได้ทดลองตั้งกลุ่มขึ้นมาชื่อว่า “กลุ่มฉาปนกิจ” โดยใช้แบบแผนวิธีการในการจัดตั้งกลุ่ม ซึ่งเรียนแบบมาจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท และปัจจุบันในการประชุมหมู่บ้าน ทุกครั้งได้มีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ให้สมาชิกทราบโดยทั่วกัน ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามความจริง และพร้อมที่จะให้สมาชิกตรวจสอบได้ทุกเวลา ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนอีกทางหนึ่ง

6) ความเข้มแข็งของชุมชน C6

ตารางที่ 10 แสดงการประเมินตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

ตัวชี้วัด	เกณฑ์ที่ใช้วัด
1.สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคี	() มาก (/) ปานกลาง () น้อย
2. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์	() มาก (/) ปานกลาง () น้อย
3. ชุมชนยกย่องคนทำความดี	() มาก (/) ปานกลาง () น้อย
4. สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	(/) มาก (/) ปานกลาง () น้อย
5. สมาชิกในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	(/) ใช้ จำนวน 1 ครั้งต่อเดือน () ไม่ใช่
6. สมาชิกในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	จากปีก่อนมี 67 ครอบครัว () เพิ่มขึ้น.....ครอบครัว () ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น อยู่พร้อมหน้า รักใคร่ปรองดองกัน	จากปีก่อนมี 59 ครอบครัว () เพิ่มขึ้น.....ครอบครัว () ลดลง.....ครอบครัว (/) เท่าเดิม

ตารางที่ 10 (ต่อ)

8. ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน	จากปีก่อนมี 1 กลุ่ม () เพิ่มขึ้น 2 กลุ่ม () ลดลง.....กลุ่ม () เท่าเดิม
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชนเป็นประจำโดยการประชุมหรือเสวนา	(/) มาก () ปานกลาง () น้อย
10. ในชุมชนมีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส	จากปีก่อนมี 4 คน () เพิ่มขึ้น.....คน () ลดลง.....คน (/) เท่าเดิม
11. ในชุมชนมีผู้นำ ที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	() ใช่ () ไม่ใช่ (/) ไม่แน่ใจ
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชน	() ใช่ (/) ไม่ใช่

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง ตำบลวังกะทะ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

2.1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

2.2.1. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และเปิดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่าชาวบ้านทั้งหมดคิดเป็น 100% รู้สึกพอใจในนโยบายของรัฐบาลและมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้ชาวบ้านพึ่งพาตนเอง แก้ไขปัญหาหาร่วมกัน พัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพ พัฒนาและบริหารจัดการเงินกองทุน โดยใช้เงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นตัวช่วยในการพัฒนาในระดับหมู่บ้าน II

2) เงิน 1 ล้านบาท ปัจจุบันสมาชิกกองทุนได้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาด้านอาชีพ โดยการเพิ่มทุนเดิมที่มีอยู่แล้ว สร้างโอกาสให้กับผู้ที่เริ่มจะประกอบอาชีพใหม่ อีกทั้งยังส่งผลถึงยอดเงินกองทุนให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากสมาชิกผู้กู้ และดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ข้อมูลเงินฝากธนาคารออมสินสาขาปากช่อง ณ วันที่ 16 เดือนมกราคม พ.ศ. 2545 มียอดรวมทั้งสิ้นของบัญชีเงินฝาก 1 ล้านบาท บ้านโป่งกระทิง หมายเลข

บัญชี 06-4303-20-081249-7 เท่ากับ 1,016,139 บาท ดังจะเห็นได้ว่าแนวโน้มเงิน 1 ล้านบาท จะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี I2

3) คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านโป่งกระติง มีทั้งหมด 11 คน ประกอบด้วยชาย 9 คน หญิง 2 คน การมาปฏิบัติงานของคณะกรรมการมีความพร้อมเพียง แต่การปฏิบัติหน้าที่ยังบกพร่องสาเหตุมาจากการแบ่งอำนาจหน้าที่ของแต่ละคน ยังไม่ชัดเจนจึงทำให้มีการปฏิบัติงานที่ล่าช้า I3

รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโป่งกระติง

1. นายพรต	ปูนกลาง	ตำแหน่ง	ประธาน
2. นายโสพิศ	บุญชุ่ม	ตำแหน่ง	รองประธาน
3. นายราม	สังวิทย์	ตำแหน่ง	เหรัญญิก
4. นายเจนจบ	บุญสม	ตำแหน่ง	เลขานุการ
5. นางนฤมล	บุโหลทกานนท์	ตำแหน่ง	กรรมการ
6. นางคุณ	เสียมกลาง	ตำแหน่ง	กรรมการ
7. นายยม	เสียมกลาง	ตำแหน่ง	กรรมการ
8. นายถวิล	เสียมกลาง	ตำแหน่ง	กรรมการ
9. นายล้วน	มุงโตกลาง	ตำแหน่ง	กรรมการ
10. นายไสว	ศรีอินทร์	ตำแหน่ง	กรรมการ
11. นายสมยา	บ่อทอง	ตำแหน่ง	กรรมการ

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน อ้างถึงข้อมูลการปล่อยเงินกู้งวดที่ 1 ณ.วันที่ 5 ตุลาคม 2544 จำนวน 374,000 บาท มีผู้กู้ชำระคืนครบทั้งจำนวน ในวันที่ 16 เดือนมกราคม 2545 โดยชำระเงินต้น 374,000 บาท ดอกเบี้ย 11,226 บาท โดยดอกเบี้ยจะนำมาสมทบกองทุนและจัดสรรตามระเบียบกองทุนจนครบทั้ง 100% I4

5) ผู้สมัครขอู้ อ้างถึงข้อมูลการปล่อยกู้ ณ. วันที่ 30 มกราคม 2545 จำนวนผู้ ที่ขอกู้ 47 ราย เป็นเงิน 891,000 บาท และได้รับการอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด 47 ราย เป็นจำนวนเงิน 891,000 บาท วันที่ 11 เมษายน 2545 กู้ฉุกเฉิน 7 ราย เป็นเงิน 21,000 บาท วันที่ 22 เมษายน 2545 กู้ฉุกเฉิน 9 ราย เป็นเงิน 27,000 บาท โดยที่ผู้กู้ฉุกเฉินทั้ง 2 งวด ได้รับการอนุมัติเงินกู้ทั้งหมด I5

6) การเปิดบัญชีเงินฝาก สมาชิกผู้กู้ และกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการเปิดบัญชีเงินฝากครบถ้วนตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน I6

7) การระดมเงินทุนสะสม อ้างถึง ข้อมูลบัญชีเงินฝาก หมายเลขบัญชี 06-4303-20-081155-0 มีจำนวนเงินฝากทั้งสิ้น 50,586.29 บาท ซึ่งเป็นเงินฝากตั้งจะของหมู่บ้านและมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ 17

2.1.2. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน PC1 การคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้าน ไปยังกระทรวงได้มีการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ PC2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจของหมู่บ้านได้มีหน่วยงานราชการ สนับสนุนให้พัฒนาการมาเป็นผู้แนะนำ วิธีการทำธุรกิจในหมู่บ้าน เช่น ธุรกิจนำปลาจากปลาร้า เหล้าสาโท ผลไม้ดองและแช่อิ่ม ทางด้านกองทุนหมู่บ้านได้มีคณะผู้ให้ความช่วยเหลือในการเขียนโครงการธุรกิจที่จะขอกู้

3) การรับชำระหนี้ PC3 การรับชำระหนี้ของกองทุนได้มีการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี หมวด 7 ข้อ 35 และข้อ 36 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4) การทำบัญชีกองทุนของหมู่บ้านไปกระทรวง PC4 คณะกรรมการไม่สามารถจัดทำเองได้เพราะคณะกรรมการขาดความรู้ทางด้านการบัญชี ถึงแม้จะมีการอบรมจากหน่วยงานราชการแล้วก็ตาม การทำบัญชีของกองทุนนั้นได้มอบหมายให้เป็นหน้าที่ของที่ปรึกษากองทุนผู้ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีและสามารถทำบัญชีได้อย่างถูกต้องครบถ้วน

การทำบัญชีของสมาชิกผู้กู้แต่ละรายของหมู่บ้านไปกระทรวง ผลปรากฏว่าสมาชิกผู้กู้ไม่สามารถจัดทำบัญชีเพื่อประเมินการประกอบธุรกิจ

5) การช่วยหาลาด PC5 ลักษณะการประกอบธุรกิจของหมู่บ้านไปกระทรวง จะเป็นแบบครอบครัว และทำในบ้านตนเอง และหาลาดรองรับผลผลิตก็จะต้องหาเองโดยเลือกจากพ่อค้าคนกลาง ซึ่งเป็นผู้มาติดต่อขอซื้อผลผลิต โดยที่กองทุนและหน่วยงานต่าง ๆ มิได้เข้ามาช่วยหาลาดเพื่อรองรับผลผลิตที่เกิดจากการประกอบอาชีพตามธุรกิจที่ขอกู้แต่อย่างใด

2.13. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง PD1 เงินกองทุน 1 ล้านบาท ส่งผลโดยตรงต่อผู้ที่ต้องการเงินกู้จำนวน 47 ราย คิดเป็น 76% จากทั้งหมด 62 ราย โดยยอดขอกู้ ณ วันที่ 15 เดือนมกราคม พ.ศ. 2545 มีจำนวน 891,000 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง PD2

- เงินกองทุน 1 ล้านบาท ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการเงินกู้จำนวน 47 ราย เป็นเงิน 891,000 บาท ได้รับการอนุมัติให้ได้รับเงินกู้ในวันที่ 30 เดือนมกราคม พ.ศ. 2545 คิดเป็น 100% ของผู้ที่ต้องการเงินกู้

- จำนวนเงินทุนสะสมของหมู่บ้าน ปัจจุบัน ณ วันที่ 28 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2545 มียอดเงินฝาก 63,442.52 บาท และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นทุก ๆ เดือน

- การขยายกิจการของผู้กู้ ปัจจุบันยังไม่มีการขยายกิจการเพราะเป็นช่วงเริ่มแรกของการกู้เงินเพื่อประกอบอาชีพ

3) ผลกระทบทางอ้อม PD3

- โครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท เป็นโครงการที่ทำให้หมู่บ้านต้องบริหารงานกันเอง ดังนั้นเพื่อความรับผิดชอบต่อเงิน 1 ล้านบาท สมาชิกในหมู่บ้านจึงมีการพัฒนาความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนให้คงอยู่ต่อไปเพื่อช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้านให้ดีขึ้น

2.2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผู้กู้มีความรู้ความสามารถในกิจการที่ตนดำเนินอยู่แล้วคิดเป็น 100% C7
 2) ผู้กู้มีสถานที่สำหรับประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้วโดยไม่ต้องไปเช่าที่ เพื่อการเกษตร คิดเป็น 100% C8

3) ผู้กู้จำนวน 47 ราย มีหนี้สินธนาคาร คิดเป็น 100% ของจำนวนผู้กู้ C9

4) ผู้กู้จำนวน 47 ราย มีหนี้สินนอกระบบ คิดเป็น 100% ของจำนวนผู้กู้ C10

5) อาชีพหลักของผู้กู้ C11

- เกษตรกรรม	44 ราย	คิดเป็น	93.62%	ของทั้งหมด
- ค้าขาย	3 ราย	คิดเป็น	6.38%	ของทั้งหมด

6) รายได้ของครอบครัวผู้กู้มีรายได้อยู่ประมาณ C12

5,001 – 10,000 บาท	3 ราย	คิดเป็น	6.38%	ของทั้งหมด
10,001 – 20,000 บาท	12 ราย	คิดเป็น	25.53%	ของทั้งหมด
20,001 – 30,000 บาท	8 ราย	คิดเป็น	17.02%	ของทั้งหมด
30,001 – 50,000 บาท	14 ราย	คิดเป็น	29.79%	ของทั้งหมด
50,001 – 100,000 บาท	10 ราย	คิดเป็น	21.28%	ของทั้งหมด

2.2.2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) สมาชิกผู้กู้เงินที่กู้มาได้รวมกับทุนเดิมที่มีอยู่แล้วนำไปลงทุนทำกิจกรรมตาม ที่ขอกู้ โดยส่วนใหญ่ไม่นิยมกู้เงินนอกระบบมาลงทุนเพิ่ม เพราะมีข้อจำกัด มากมาย เช่น ดอกเบี้ย สูง หลักทรัพย์ค้ำประกัน เป็นบ้านและที่ดิน ซึ่งมีความเสี่ยงสูง I8,I9

2) การประกอบกิจกรรมผู้กู้ทั้งหมดมีพื้นที่ สถานที่เดิมอยู่แล้ว แต่ขาดวัตถุดิบ เช่น เมล็ดพันธุ์ ยา หรือสารเคมีที่จำเป็น ซึ่งวัตถุดิบเหล่านี้ต้องสั่งซื้อจากภายนอกหมู่บ้าน I10

3) การประกอบกิจกรรมของผู้กู้ ผู้กู้ทั้งหมดได้กู้เงินไปประกอบกิจกรรมเดิมที่ตน เคยทำอยู่แล้วจึงมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นอย่างดี ด้านแรงงาน ส่วนใหญ่ผู้กู้จะใช้แรงงานภายในครอบครัว และมี 4 รายที่ต้องจ้างแรงงาน เพื่อประกอบกิจกรรม คิดเป็น 8.51% ที่ก่อให้เกิด การจ้างงานในท้องถิ่น และใช้คนงานประมาณ 20 คน คิดเป็น 7.97% ของจำนวนประชากรใน หมู่บ้านที่มีรายได้จากการจ้างงานอันเป็นผลมาจากเงินกองทุนหมู่บ้าน I11,I12

2.2.3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) สมาชิกผู้กู้ได้มีการประกอบกิจกรรมอย่างถูกวิธี เพราะมีความชำนาญในกิจกรรมที่ตนดำเนินอยู่เป็นอย่างดี PC6

2) ตลาดของผู้กู้จะเป็นพ่อค้าคนกลาง ซึ่งจะมารับซื้อผลผลิตในพื้นที่โดยตรง PC7

3) การสรรหาวัตถุดิบเพื่อประกอบกิจกรรมของผู้กู้ ได้แก่ เมล็ดพันธุ์ ยารักษาโรค สารเคมีต่าง ๆ ผู้กู้ได้ทำการจัดซื้อจากภายนอกหมู่บ้านทั้งหมด 47 ราย PC8

4) ผู้กู้ไม่ได้มีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นทางการแต่ใช้วิธีการบันทึกตัวเลขอย่างคร่าว ๆ เพื่อเปรียบเทียบรายได้ กับค่าใช้จ่ายในการลงทุนว่าการประกอบกิจกรรมมีรายได้หรือผลกำไร หรือขาดทุน PC9,PC10

2.2.4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง PD4

- ผู้กู้มีรายได้จากผลผลิตเพิ่มขึ้น เพราะมีทุนเพิ่มขึ้น

2) ผลกระทบโดยตรง PD5

- ผู้กู้ได้มีการพัฒนาเทคนิคและวิธีการทำงานให้ดีขึ้น เพราะมีข้อจำกัดอยู่ที่ว่า ต้องทำให้ดีที่สุดเพื่อผลตอบแทนที่สูงและจะได้มีเงินชำระหนี้เงินกองทุน

3) ผลกระทบทางอ้อม PD6

- การประกอบกิจกรรมของผู้กู้ทำให้มีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มสวนผักกับกลุ่มเลี้ยงสัตว์

- ผู้กู้มีรายได้พอเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว

- มีแรงงาน 2 รายที่กลับคืนถิ่นเพื่อมาช่วยครอบครัวประกอบกิจกรรมตามโครงการที่ขอกู้ คิดเป็น 25% ของแรงงานที่ไปทำงานยังต่างถิ่นได้กลับมาทำงานยังท้องถิ่นเดิม

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้อาชีพเกษตรกรกรรมประเภทสวนผลไม้ สวนผัก เลี้ยงสัตว์ และอาชีพค้าขาย สรุปได้ดังนี้

3.1. อาชีพเกษตรกรกรรมประเภทสวนผลไม้ (มะม่วงนอกฤดู)

3.1.1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สภาพดินดี ต้นสมบูรณ์ แหล่งน้ำเพียงพอ ยากำจัดแมลงและเชื้อราในปริมาณที่เพียงพอ

3.1.2. กระบวนการที่ดี ได้แก่

- 1) การเตรียมหาอุปกรณ์ เช่น เครื่องสูบน้ำ ยา สารเคมี ปุ๋ย และการบันทึกรายจ่าย
- 2) เตรียมความพร้อมของต้นโดยการใส่ปุ๋ย และรดน้ำอาทิตย์ละ 1 ครั้ง
- 3) ใช้สารเคมีในการทำผลผลิตนอกฤดู
- 4) ดูแลโรคและแมลงเป็นอย่างดี จนกว่ามะม่วงจะได้ผลผลิตรวมไปถึงการบำรุงรักษาต้น
- 5) เตรียมตลาดเช่นพ่อค้าคนกลาง แหล่งส่งผลผลิตเพื่อทำการจำหน่าย
- 6) เปรียบเทียบรายจ่ายกับรายได้ที่ได้รับ ว่าผลของการประกอบกิจกรรม ประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มะม่วงมีผิวสวย น้ำหนักดี ผลโตรสชาติดี ปริมาณที่ได้ต้องคุ้มกับรายจ่ายที่ลงทุนไปและก่อให้เกิดกำไร

3.2. อาชีพเกษตรกรกรรมประเภทสวนผัก

3.2.1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ เมล็ดพันธุ์สมบูรณ์ สภาพดินดี แหล่งน้ำเพียงพอ ยากำจัดแมลงและเชื้อราในปริมาณที่เพียงพอ

3.2.2. กระบวนการที่ดี ได้แก่

- 1) เตรียมอุปกรณ์ พร้อมบันทึกรายจ่าย
- 2) เตรียมปรับปรุงดิน และเมล็ดพันธุ์
- 3) ปฏิบัติการพร้อมดูแลรักษา โรคแมลง
- 4) ติดตามตลาดเพื่อจำหน่าย
- 5) สรุปผลของกิจกรรมโดยการเปรียบเทียบรายได้กับรายจ่าย เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมครั้งต่อไป

3.3. อาชีพเกษตรกรรมประเภทเลี้ยงสัตว์

3.3.1. ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ โรงเรือนที่แข็งแรง ระบบสาธารณูปโภค อาหาร ยา พันธุ์สัตว์ที่สมบูรณ์

3.3.2. กระบวนการที่ดีได้แก่

- 1) เตรียมโรงเรือนและระบบสาธารณูปโภค
- 2) จัดซื้อพันธุ์สัตว์ อาหาร ยา รักษาโรค
- 3) ดูแลอย่างถูกหลักวิธี
- 4) เตรียมตลาดรองรับ
- 5) สรุปผลของกิจกรรมโดยการเปรียบเทียบรายได้กับรายจ่าย เพื่อนำไปปรับปรุงการดำเนินงานครั้งต่อไป

ผลผลิตด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ สัตว์ที่จำหน่ายต้องสมบูรณ์ แข็งแรง ไม่เป็นโรคติดต่อ ปริมาณที่จำหน่ายควรจำหน่ายเป็นรุ่น ๆ เพื่อจะได้มีรายได้หมุนเวียนตลอด

3.4. อาชีพค้าขาย

3.4.1. ปัจจัยที่นำเข้าที่ดี ได้แก่ แหล่งลูกค้า ความต้องการบริโภคสินค้า สินค้าที่ดีมีคุณภาพ การบริการที่ดี เงินทุนหมุนเวียน

3.4.2. กระบวนการที่ดีได้แก่

- 1) การบันทึกบัญชีในการซื้อสินค้า
- 2) การควบคุมสต็อก (การจัดเก็บและการตรวจนับสินค้า)
- 3) การจำหน่าย พร้อมบริการที่ดี
- 4) การคำนวณผลกำไรขาดทุน

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1. ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ได้แก่

4.1.1. การมีผู้มีกินที่สามารถตอบสนองความต้องการด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า และยารักษาโรค

4.1.2. ความสามัคคีในการประกอบอาชีพ เช่น การช่วยเหลือจนเจือระหว่างกลุ่มอาชีพ

4.1.3. มีการรวมกลุ่มออมทรัพย์

4.1.4. การรวมกลุ่มทำให้ต้องมีการประชุมประจำเดือน และการประชุมประจำเดือนจะส่งผลให้สมาชิกไว้ใจและชาวบ้านที่ไว้ใจจะสมัครสมาชิกเพิ่มขึ้น ถือว่าเป็นความเข้มแข็งของกลุ่มประการหนึ่ง

4.1.5. การรายงานความก้าวหน้าของกิจกรรมทำให้สมาชิกสามารถตรวจสอบความถูกต้องโปร่งใสได้

4.1.6. ได้ผู้นำกลุ่มที่มีความซื่อสัตย์ที่เกิดขึ้นจากความไว้วางใจในการรวมกลุ่ม

4.1.7. ได้ศึกษาหาความรู้ในการประกอบอาชีพในกลุ่มผู้กู้เงินด้วยตนเอง

4.2. บัณฑิตมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจ

3.3 รัฐบาลได้ข้อมูลที่เป็นจริง เปรียบเสมือนทุนทางข้อมูลในระยะยาว

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

5.1. การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง พบว่า

5.1.1. ประชาชนในหมู่บ้านมีความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วม

5.1.2. ความพร้อมของระบบการบริหารจัดการเงินกองทุน ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันระหว่างเงินกองทุน 1 ล้านบาท และเงินฝากออมทรัพย์เพื่อการผลิต

5.1.3. สมาชิกมีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาอาชีพให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

5.1.4. สมาชิกมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้มีอำนาจในการจับจ่ายมากขึ้น เป็นเหตุผลที่ทำให้มีการหมุนเวียนของเงิน

5.2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามข้อ 5.1

5.2.1. ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) ความสามัคคี ความตั้งใจจริง
- 2) ความมั่นคงทางการเงินของกลุ่ม
- 3) การพัฒนาทางเทคโนโลยี
- 4) ความต้องการในสินค้าและบริการ

5.2.2. ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) ความอิจฉาริษยา กัดัวผู้อื่น ได้ดีกว่า
- 2) การฝากเงินอาจจะรายเดือนไม่ตรงตามกำหนด ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มออมทรัพย์

ไม่แข็งแรง

- 3) ความท้อแท้ ในการประกอบอาชีพอันเนื่องมาจากฤดูกาลที่เปลี่ยนแปลง สภาพดิน

ทรุดโทรม ขาดแหล่งน้ำ

5.3. การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

ปัจจุบันหมู่บ้านโป่งกระทิงได้ทดลองตั้งกลุ่มขึ้นมาชื่อว่า “กลุ่มฌาปนกิจ” โดยใช้แบบแผนวิธีการในการจัดตั้งกลุ่ม ซึ่งเรียนแบบมาจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท และปัจจุบันในการประชุมหมู่บ้าน ทุกครั้งได้มีการรายงานผลการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ให้สมาชิก

ทราบโดยทั่วกัน ซึ่งเป็นการเปิดเผยข้อมูลตามความจริง และพร้อมที่จะให้สมาชิกตรวจสอบได้ทุกเวลา ซึ่งนับว่าเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนอีกทางหนึ่ง

5.4. ความเข้มแข็งของชุมชน

5.4.1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด

- 1) มีการรวมกลุ่มกลุ่มอาชีพ
- 2) เศรษฐกิจระดับฐานรากดีขึ้นสังเกตได้จากสมาชิกในหมู่บ้านมีอำนาจในการจัดจ่ายได้มากขึ้น
- 3) มีการพึ่งตนเองเป็นส่วนใหญ่
- 4) มีความสามัคคีในชุมชนจากการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มอาชีพ
- 5) กระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนจากการทดลองปฏิบัติ

5.4.2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่คณะของสมาชิกหมู่บ้านโป่งกระทิง

- 1) ชุมชนจะเข้มแข็งได้จะต้องมีการประชุมเป็นประจำ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของส่วนรวม ซึ่งหมู่บ้านโป่งกระทิง การรับฟังความคิดเห็นจะอยู่ในระดับปานกลาง
- 2) ครอบครัวอบอุ่นมีอยู่มีกิน
- 3) มีความสามัคคี มีคุณธรรม
- 4) แต่ละคนมีความรับผิดชอบหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ
- 5) มีความโปร่งใส ในบางกลุ่ม
- 6) มีความเสียสละของผู้นำ และทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้อื่น (หมู่บ้านโป่งกระทิงจะมีลักษณะเป็นบางกลุ่ม)
- 7) สมาชิกทุกคนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และต่อผู้อื่น
- 8) การหมั่นศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปรายผล

1.1. สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1.1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านโป่งกระทิง

หมู่บ้านโป่งกระทิงมีจำนวนครัวเรือน 67 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 251 คน ชาย 130 คน หญิง 121 คน ด้านการศึกษามีผู้ที่ไม่จบการศึกษา 52.59% และจบการศึกษาในระดับการศึกษาปีที่ 4 คิดเป็น 27.09 % และอื่น 20.32 % การประกอบอาชีพสมาชิกในหมู่บ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรม 50 ครอบครัว รับจ้าง 15 ครอบครัว ค้าขาย 2 ราย พื้นที่หมู่บ้านมีจำนวนทั้งหมด 2,500 ไร่ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรจะเป็นบ่อน้ำตื้น จำนวน 47 บ่อ และไม่สามารถใช้น้ำได้ตลอดปี จึงทำให้เกิดปัญหาทางการเกษตร

1.1.2. ข้อมูลสภาพกองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง

กองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2544 ได้รับโอนเงินเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544 มีสมาชิกกองทุนจำนวนทั้งสิ้น 62 คน เลขที่บัญชีเงินฝากกองทุนล้านบาท 06-4303-20-081249-7 เลขที่บัญชีเงินฝากเงินสะสมของหมู่บ้าน 06-4303-20-081155-0

1.1.3. ผลการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง

ผลการประเมินระบบการบริหารจัดการ กองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง มีระเบียบกองทุน ซึ่งใช้เป็นแนวทาง ในการบริหารงานและปฏิบัติงานในกรณีดังต่อไปนี้

- 1) การจัดตั้งกองทุน
- 2) การคัดเลือกคณะกรรมการ
- 3) การสมัครสมาชิก
- 4) การคัดเลือกผู้กู้และขอดเงินให้กู้
- 5) การคิดอัตราดอกเบี้ยและการชำระหนี้

การแนะนำส่งเสริมผู้กู้ สมาชิกภายในหมู่บ้าน ได้รับการแนะนำการประกอบอาชีพตามวิธี
แผนใหม่ของพัฒนาการอำเภอปากช่อง และดำเนินงานตามแบบแผนทฤษฎีที่ว่าด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการประเมินระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

- 1) สมาชิกผู้กู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพตามโครงการที่ขอกู้
- 2) สมาชิกได้มีการพัฒนาเทคนิควิธีการทำงาน โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- 3) สมาชิกสามารถจัดหาวัตถุดิบที่ดีขึ้นกว่าเดิม เพราะมีทุนเพียงพอ
- 4) สมาชิกสามารถชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยให้กับกองทุนได้

ผลการประเมินเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้กู้แต่ละราย

- 1) สมาชิกได้มีการศึกษาหาความรู้ในการประกอบธุรกิจ ระหว่างผู้กู้ด้วยกัน อันเป็นผลมาจากการจัดประชุมเสวนากลุ่มเป็นประจำ
- 2) สมาชิกมีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิต ส่งผลให้มีอำนาจต่อรองเพิ่มมากขึ้น
- 3) สมาชิกมีการพัฒนาปรับใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น

1.2. อภิปรายผล

1.2.1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง

วัตถุประสงค์ข้อ 1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน กองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง มีการดำเนินการปล่อยเงินกู้มาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 สามารถรับชำระคืนเงินกู้ได้ทั้งหมด ครั้งที่ 2 อยู่ระหว่างการปฏิบัติงานตามกิจกรรมของผู้กู้ จากประสบการณ์การรับชำระหนี้ของกองทุน มีแนวโน้มที่สมาชิกผู้กู้จะสามารถชำระคืนเงินกู้ได้ทั้งหมดและจะส่งผลให้เงินกองทุนยังอยู่และทวีคูณขึ้นเรื่อย ๆ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิงยังจัดโครงสร้างองค์การ ไม่ชัดเจน โดยสังเกตจากการแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบ ยังไม่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านโป่งกระทิง เปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ อย่างสม่ำเสมอ จากการจัดประชุมเสวนา สามารถสรุปได้ว่าสมาชิกสามารถพึ่งตนเองได้บางส่วน

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มอาชีพนกิจศพ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และมีแนวโน้มที่จะจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงวัว กลุ่มเลี้ยงสุกรเพิ่มขึ้นอีก

วัตถุประสงค์ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น สมาชิกในหมู่บ้านโป่งกระทิงมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพากันและกัน เป็นอย่างดี แต่ยังคงขาดความซื่อสัตย์ และความโปร่งใส ในระดับผู้นำบางกลุ่ม

1.2.2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

1) ปัจจัยด้านบวก

- ความสามัคคีของสมาชิกในหมู่บ้าน และความตั้งใจจริงในการประกอบกิจกรรมเพื่อจะได้ผลสำเร็จและได้รับผลตอบแทนที่สูง
- สมาชิกได้มีการพัฒนาใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มีการลดต้นทุนการผลิต
- ความต้องการในสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นปัจจัยกระตุ้นที่ดีที่ทำให้สมาชิกปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ
- ความต้องการความมั่นคงของกลุ่มเพื่อที่กลุ่มจะได้ประสบผลสำเร็จ

2) ปัจจัยด้านลบ

- การเป็นหนี้สินธนาคารและนายทุนนอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่ค่อนข้างสูง
- ทรัพยากรธรรมชาติไม่เอื้ออำนวย เช่น น้ำ ดิน
- สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ฝนไม่ตกตามฤดูกาล
- การระดมเงินออมของกลุ่มยังไม่แข็งแรง

2. ข้อเสนอแนะ

2.1. ข้อเสนอแนะ การปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

2.1.1. ควรมีการชี้ระยะเวลาการชำระหนี้เงินกู้ โดยพิจารณาตามลักษณะอาชีพและวัตถุประสงค์ของการกู้เงิน

2.1.2. ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้ทำโครงการขนาดใหญ่ เพื่อก่อให้เกิดรายได้ที่แน่นอนโดยการอนุมัติเงินกู้เกินกว่าปกติ

2.1.3. ควรมีการจดทะเบียนกองทุนเป็นนิติบุคคล เพื่อรองรับปัญหาภาคหน้าในการฟ้องร้องการชำระหนี้ตามกฎหมาย

2.2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

2.2.1. ความโปร่งใสในการบริหารงาน โดยการทำเอกสารหลักฐานแสดงยอดตัวเลขโครงการต่าง ๆ ในที่ประชุมทุกครั้ง

2.2.2. ควรมีการทำผังงาน หรือสายงานเพื่อแบ่งอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการกองทุนให้ชัดเจนเพื่อกรรมการกองทุนจะได้เรียนรู้งานร่วมกัน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงาน สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับ จังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544. และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 กรุงเทพมหานคร : บริษัทสหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน. 2544. ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไปกระทรวง. นครราชสีมา
- นิตยา ชูโต. 2538. การประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร : พีเอ็น การพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาปริสสุทธิ์ 2543. การวิจัยการวัดและประเมินผล. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศรีอนันต์
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผล : หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, 2539
- ภรณ์ กীরดีบุตร. การประเมินประสิทธิผลขององค์การ. สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเคียนสโตร์, 2529
- เขาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี. การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- วิเชียร เกตุสังข์. หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2530.

ศุภางค์ จันทวานิช. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วรรณธิการ. 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หฤทัย มีนะพันธ์. หลักการวิเคราะห์โครงการ ทฤษฎีและวิธีปฏิบัติเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

